

Вступ

Десятки тисяч маніфестантів беруть в облогу одне з найбільших американських міст, а двома роками пізніше міністри 144 країн радяться у великому гольф-клубі, перетвореному на фортецю, — ці картинки обійшли світ і зажили Світовій організації торгівлі (СОТ) химерної слави.

Видовищний виступ у Сіетлі (1999) поклав початок, а з Доської конференції (2001) рухи, що викривають кривди глобалізації, зробили СОТ своєю незмінною мішенню. Водночас вона відіграє центральну роль у розвитку міжнародної торгівлі, як робила до неї ГАТТ (Генеральна угода про тарифи і торгівлю), яку СОТ заступила 1 січня 1995 року.

Створена невдовзі після Другої світової війни, ГАТТ спиралась на простий принцип: від вільної міжнародної торгівлі виграють усі учасники, кожен розвиваючи свої порівняльні переваги. Вона мала на меті усунути всі перешкоди на шляху торгівлі, й вісім раундів широких багатосторонніх переговорів, організованих під її егідою, справді зробили вирішальний внесок у її досягнення.

Вони сприяли постійному значному зростанню, яке спиралось на кілька чинників: піднесення американської економіки, європейська інтеграція, відродження Японії, недорога енергія, монетарна стабільність, індустріалізація Третього світу. Протягом останніх п'ятдесяти років торгівля зростала однозначно швидше за виробництво. Товарообіг промислових виробів збільшився в 30 разів, а виробництво — у 8. Однак наприкінці 1990-х років стала відчутною потреба нового підходу до проблем міжнародної торгівлі.

Крім лібералізації торгівлі та відкриття ринків, СОТ розробляє правила, які дозволяють зробити міжнародну торгівлю одним з інструментів безперервного розвитку — мети всіх міжнародних організацій. Від Доської конференції вона приділяє першочергове значення залученню до світової економіки країн, що розвиваються.

Тож логічно, що СОТ сьогодні — в центрі дискусій про глобалізацію та її опанування. Переговори про торгівлю спрямовують її до обговорення важливих суспільних тем.

Завдання цієї книги з серії «Що я знаю?» («Que sais-je», енциклопедична серія книжок, *перекл.*) — нагадати історію створення СОТ, описати особливості її діяльності й підбити підсумки перших років роботи.